

## Cele 95 de Teze

Martin Luter, 1517<sup>1</sup>

1. Când Domnul și Stăpânul nostru Isus Hristos a spus: „*Pocăiți-vă...*”, El a vrut să spună că întreaga viață a credincioșilor Lui de pe pământ trebuie să fie caracterizată de pocăință.
2. Cuvântul „pocăință” nu poate și nici nu ar putea fi înțeles în sensul de Penitență Sacramentală, adică mărturisire și răscumpărare, așa cum sunt practicate prin mijlocirea preoților.
3. Totuși, Domnul nu S-a referit doar la pocăința interioară, căci pocăința interioară este lipsită de valoare dacă ea nu se manifestă în exterior prin omorârea firii pământești.
4. De aceea, omorârea păcatului continuă atâta vreme cât continuă ura față de sine [firea pământească]; altfel spus, adevărata pocăință interioară continuă până la intrarea noastră în Împărăția cerurilor.
5. Papa nu poate și nici nu va retrage vreo altă pedeapsă, în afara acelor pe care le-a impus el însuși fie prin propria autoritate, fie prin autoritatea Canoanelor.
6. Papa poate să ierte păcatele doar în sensul în care el declară și confirmă ceea ce poate fi iertat de Dumnezeu; sau, desigur, el poate acorda iertarea la nivel pământesc, în cazurile care sunt rezervate judecății sale. În afara acestor circumstanțe, păcatul omului rămâne cu totul neiertat.
7. Dumnezeu nu îi iartă niciunui om păcatul, fără a-l aduce în același timp la pocăință și smerenie înaintea vicarului Său, preotul.
8. Canoanele cu privire la penitență pot fi aplicate doar celor vii și, de aceea, nu pot fi impuse în nici un fel celor morți.
9. Totuși, Duhul Sfânt ne face bine, [chiar și] prin Papa, atunci când acesta din urmă, în hotărârile lui, face excepție de articolul cu privire la moarte și la cauze extreme [atunci când este necesar].
10. Acțiunile preoților care nu încurajează penitențele [pocăința] celor pe moarte, ci le dau speranțe acestora că vor putea practica penitența în Purgatoriu, sunt rele și iraționale.
11. Acest abuz constând în schimbarea pedepsei canonice [disciplina bisericii] cu pedeapsa Purgatoriului pare să fi apărut în timp ce episcopii dormeau.
12. În vremurile din trecut, pedepsele canonice nu erau impuse după, ci înaintea oferirii iertării, ca un test al adevăratei pocăințe.
13. Moartea îi eliberează pe oameni de toate pedepsele [datoriile] ce pot fi impuse asupra lor [de către biserică], căci ei sunt deja morți față de regulile canonice și au dreptul de a fi scutiți de ele.
14. Sănătatea spirituală sau dragostea imperfectă a celor aflați în pragul morții aduce odată cu ea, inevitabil, o mare teamă; de aceea, cu cât este mai mică iubirea, cu atât teama este mai mare.
15. Teamă aceasta este suficientă în ea însăși ca să nu mai spunem de alte lucruri – pentru a constitui pedeapsa Purgatoriului, deoarece oamenii se apropie de groaza disperării.
16. Iadul, Purgatoriul și Cerul par să fie la fel de diferite precum sunt disperarea perfectă, disperarea imperfectă și respectiv siguranța mântuirii.
17. Pentru sufletele din Purgatoriu pare necesar ca dragostea lor să crească pe măsura micșorării fricii lor.

---

<sup>1</sup> Traducere de Editura Magna Gratia, București. Folosit cu permisiune.

18. Pare a fi imposibil de dovedit, fie prin rațiune, fie prin Scriptură, că sufletele ar putea fi constant lipsite de starea meritorie sau nu, sau de posibilitatea de creștere în dragoste.
19. De asemenea, nu poate fi dovedit că sufletele tuturor oamenilor pot fi sigure și încrezătoare în propria lor mântuire, chiar dacă noi am putea fi destul de siguri cu privire la acest fapt în ceea ce îi privește.
20. De aceea, atunci când vorbește despre iertarea perfectă [deplină] a tuturor pedepselor, Papa nu poate să se refere la iertarea tuturor în general, ci numai a acelor care au legătură cu persoana proprie.
21. De aceea, predicatorii indulgențelor greșesc, deoarece spun că, prin indulgențele Papei, omul ar putea fi eliberat de orice pedeapsă și mântuit.
22. Papa nu le poate ierta sufletelor din Purgatoriu nicio pedeapsă pe care, în conformitate cu Canoanele Bisericii, erau datori să o plătească în viața pământească.
23. Dacă, în cele din urmă, ar fi posibil să i se acorde cuiva iertarea tuturor păcatelor, implicit această iertare poate să le fie acordată numai celor desăvârșiți, adică unui număr foarte mic.
24. Prin urmare, este clar că marea majoritatea oamenilor sunt înșelați prin promisiunea plină de trufie a iertării nediscriminatorie a păcatelor.
25. Puterea pe care Papa o are asupra Purgatoriului este aceeași ca puterea pe care o are orice episcop sau preot în cadrul propriei diocese sau parohii.
26. Singura modalitate în care Papa procedează bine când le acordă iertare sufletelor este atunci când mijlocește în rugăciune pentru acestea, nicidecum prin puterea cheilor Cerului, pe care nu le deține.
27. Cei ce le predică oamenilor că sufletul pleacă din Purgatoriu de îndată ce bănuțul zăngănește în cutia de bani, predică aceste lucruri în van.
28. Ceea ce este sigur este că, atunci când bănuțul zăngănește în cutia de bani, câștigul și avariția sunt gata să crească, dar mijlocirea bisericii depinde doar de voia lui Dumnezeu însuși.
29. Nimeni nu știe dacă sufletele din Purgatoriu ar vrea să fie scoase afară, așa cum se spune în povestea despre sfinții Severinus și Pascal.
30. Nimeni nu este sigur că s-a pocăit suficient de sincer, cu atât mai puțin poate fi omul sigur că a ajuns la deplina iertare a păcatelor.
31. Oamenii cu adevărat pocăiți sunt rari și la fel de rari sunt și aceia care cumpără cu sinceritate indulgențele.
32. Oamenii care cred că ei sunt siguri de mântuirea lor prin indulgențe se află, alături de învățătorii lor, pe calea condamnării veșnice.
33. Păziți-vă strașnic de cei ce spun că iertările date de Papa sunt acel dar neprețuit al lui Dumnezeu, prin care omul este împăcat cu El.
34. Iertarea conținută în indulgențe papale se poate aplica doar la disciplinarea legată de neîmplinirea poruncilor bisericii, adică acelea rânduite de oameni.
35. Cei care îi învață pe oameni că, aceia care eliberează sufletele din Purgatoriu sau cumpără indulgențe nu au nevoie de pocăință sau de întristare față de păcat, predică precum păgânii.
36. Orice creștin care se pocăiește cu sinceritate și care are groază de păcatele sale, este părtaș iertării depline a vinovăției și durerii lui înaintea lui Dumnezeu, chiar și fără scrisorile de iertare papale.
37. Orice creștin adevărat, fie în viață, fie decedat, este părtaș tuturor binecuvântărilor lui Hristos și ale bisericii, care îi sunt date de Dumnezeu, chiar și fără scrisorile de iertare papale.
38. Cu toate acestea, acordarea și primirea iertării de către Papa nu trebuie să fie disprețuite în niciun fel, deoarece ele pot fi, așa cum am spus, o expresie a declarării iertării divine.

39. Poate fi foarte dificil chiar și pentru teologii cei mai înțelepți să aprecieze înaintea oamenilor deopotrivă valoarea inestimabilă a indulgențelor și adevărul [biblic al] pocăinței adevărate.
40. Adevărata pocăință caută și găsește plăcere în smerire, dar indulgențele generoase nu ușurează povara sufletelor și îi împing pe oameni să le urască, sau cel puțin le oferă ocazia de a le disprețui.
41. Indulgențele Papei trebuie să fie pronunțate cu precauție deplină, așa încât oamenii să nu creadă în mod greșit că ele sunt de preferat prin comparație cu faptele bune ale dragostei creștine.
42. Creștinii trebuie să fie învățați că opinia Papei nu este că a cumpăra indulgențele ar fi în vreun fel mai de valoare decât faptele dragostei creștine.
43. Creștinii trebuie să fie învățați că acela care îi ajută pe săraci sau îi împrumută pe cei aflați în nevoie face o lucrare mai bună decât să cumpere indulgențe.
44. Dragostea crește în om prin practicarea dragostei, iar astfel omul ajunge mai bun; dar prin indulgențe, omul nu devine mai bun, ci doar mai liber de pedeapsa [din partea bisericii].
45. Creștinii trebuie să fie învățați că cel ce îl vede pe aproapele său în nevoie și trece pe lângă el nepăsător, după care cumpără indulgențe, nu capătă astfel iertarea din partea Papei, ci se alege cu o indignare mai mare din partea lui Dumnezeu.
46. Creștinii trebuie învățați că, dacă nu au mai mult decât le este necesar, este datoria lor să își păstreze banii pentru acoperirea nevoilor din propria familie, nicidecum să îi risipească pe indulgențe.
47. Creștinii trebuie învățați că a cumpăra indulgențe nu este o obligație, ci este un lucru opțional.
48. Creștinii trebuie să fie învățați că, prin vânzarea indulgențelor, Papa demonstrează că are mare nevoie și dorește rugăciunea creștinilor pentru el, mai mult decât are nevoie de banii pe care îi poate obține prin indulgențe.
49. Creștinii trebuie învățați că iertările pe care Papa le acordă sunt folositoare atâta vreme cât ei nu își pun încrederea în ele, dar ele sunt cu totul dăunătoare, dacă prin ele își pierd frica de Dumnezeu.
50. Creștinii trebuie învățați că, dacă Papa ar cunoaște sumele pretinse de predicatorii indulgențelor, ar prefera ca biserica Sfântului Petru să fie arsă până va ajunge cenușă, decât să fie zidită cu prețul pielii, cărnii și oaselor turmei lui.
51. Creștinii trebuie învățați că Papa ar trebui, așa cum îi este și datoria, să le dea din banii lui acelor nenumărați oameni cărora vânzătorii de indulgențe le iau banii prin extorcare, chiar dacă pentru aceasta ar trebui să se vândă chiar Biserica Sfântului Petru.
52. A spera să fii mântuit prin indulgențe este un lucru zadarnic și mincinos, chiar dacă preotul, ba chiar Papa ar fi dispus să jure pe propriul său suflet pentru aceasta.
53. Aceia care poruncesc ca, în unele biserici, Cuvântul lui Dumnezeu [Biblia] să fie redusă la tăcere în sufletele oamenilor, sunt vrăjmașii lui Hristos și ai Papei.
54. Este un lucru greșit când, în cadrul aceleiași predici, se alocă indulgențelor un timp egal sau chiar mai lung decât Cuvântului lui Dumnezeu și Evangheliei.
55. Opinia Papei nu poate fi alta decât aceasta: Dacă indulgențele, care sunt lucrul cel mai neînsemnat, sunt celebrate cu un sunet de clopot, cu o procesiune și ceremonii speciale, atunci ar trebui ca Evanghelia, care este lucrul cel mai prețios, să fie predicată cu o sută de clopote, o sută de procesiuni și o sută de ceremonii.
56. Comoara bisericii, de unde Papa pretinde că oferă indulgențele, nu este cunoscută suficient de cei ce sunt membrii Bisericii lui Hristos.
57. Faptul că aceste comori nu sunt neînsemnate reiese în mod evident din faptul că ele nu sunt cheltuite cu atâta generozitate [spre folosul Bisericii] cu cât este zelul folosit în colectarea lor.

58. „Comorile bisericii” [adică faptele sfinților] nu sunt nici meritele lui Hristos și nici ale sfinților, deoarece chiar și fără Papa, acestea aduc întotdeauna har pentru omul dinăuntru, și cruce, moarte și Iad pentru omul dinafară.
59. Sf. Laurențiu a spus că aceste „comori” [faptele și moaștele] ale bisericii erau săracii bisericii, dar el a avut această înțelegere potrivit cu folosirea acestui cuvânt din timpul lui.
60. Noi afirmăm fără ezitare că comoara Bisericii constă din „cheile” ei, adică autoritatea dată ei prin meritele lui Hristos.
61. Este clar că puterea Papei este suficientă pentru iertarea pedepselor date de biserică și a cazurilor care îi sunt rezervate lui.
62. Adevărata și dreapta comoară a bisericii este Evanghelia cea sfântă a slavei și harului lui Dumnezeu.
63. Totuși, această comoară este în mod firesc cea mai detestată de oameni, deoarece îi face pe cei dintâi să fie cei din urmă.
64. Pe de altă parte, această comoară [Evanghelia] este în mod firesc cea mai vrednică de dorit, deoarece îi face pe cei din urmă să fie cei dintâi.
65. De aceea, comorile Evangheliei sunt ca mrejele cu care sunt pescuiți oamenii din robia bogățiilor lumii.
66. La rândul lor, comorile indulgențelor sunt mrejele cu care Papa pescuiește acum bogățiile oamenilor.
67. Indulgențele pe care predicatorii le proclamă ca fiind „haruri mari” sunt într-adevăr așa, însă doar pentru ei și doar în măsura în care le aduc câștig substanțial.
68. Cu toate acestea, în realitate, ele sunt cele mai neînsemnate binecuvântări, dacă le-am compara cu harul lui Dumnezeu și cu devoțiunea față de crucea lui Hristos.
69. Episcopii și preoții sunt obligați să observe cu toată atenția că vânzătorii de iertări papale sunt [totuși] primiți de oameni cu tot respectul.
70. Totuși, ei ar trebui cu atât mai mult să-și deschidă bine ochii și să asculte bine cu urechile lor, veghind ca nu cumva ei și trimișii lor să-și predice propriile visuri, în loc să împlinească porunca Papei.
71. Cel care vorbește împotriva adevărului iertării apostolice [biblice] – să fie anatema și blestemat!
72. Binecuvântat să fie acela care veghează împotriva cuvintelor lacome și imorale ale predicatorilor!
73. Dar Papa îi critică și excomunică pe cei care, prin orice mijloc, pun vreo piedică sau aduc prejudicii comerțului cu indulgențe.
74. Cu atât mai mult ar trebui să își îndrepte atenția spre a se împotrivi, prin blesteme și excomunicări, acelor care folosesc pretextul indulgențelor pentru a aduce prejudiciu iubirii și adevărului sfânt.
75. Este o nebunie să credem că iertările Papei ar avea o putere atât de mare încât să absolve un om de vinovăția lui, chiar dacă ar fi săvârșit un păcat imposibil și ar fi violat-o pe Maica Domnului.
76. Dimpotrivă, noi spunem că, în ce privește vinovăția păcatului, iertarea oferită de Papa nu poate acoperi nici măcar cele mai mărunte păcate zilnice.
77. Se spune că, dacă ar fi Papă acum, nici chiar Sfântul Petru nu ar putea să dăruiască binecuvântări mai mari. Aceasta este o blasfemie la adresa Sfântului Petru și la adresa Papei.
78. Dimpotrivă, noi spunem că până și Papa actual și orice alt Papă are la îndemână binecuvântări mult mai mari de care să se folosească: Evanghelia, puterea spirituală, darurile vindecării etc. (1 Corinteni 12).

79. Acela care spune că crucea din mâna Papei, ridicată [de predicatorii indulgențelor], are aceeași putere ca și crucea lui Hristos, este un blasfemiator.
80. Episcopii, preoții și teologii, care îngăduie ca aceste lucruri să fie propovăduite printre oameni, vor fi chemați să dea socoteală.
81. Această predicare nepăsătoare a indulgențelor face dificil chiar și pentru oamenii învățați să salveze respectul cuvenit Papei în fața calomniei, sau chiar față de întrebările răutăcioase ale necredincioșilor.
82. De exemplu: „Dacă Papa salvează un număr nelimitat de suflete pentru o sumă mizerabilă de bani, cu care să construiască apoi Biserica Sfântul Petru (un motiv mărunț), de ce atunci nu golește el întreg Purgatoriul din iubire sfântă și văzând nevoia cumplită a sufletelor care se află acolo (cel mai imperativ motiv dintre toate)?”
83. Sau: „De ce continuă mesa de pomenire pentru morți, de ce nu înapoiază Papa sau de ce nu îngăduie el înapoierea banilor strânși pentru aceste slujbe, dacă rugăciunea pentru cei mântuiți la moartea lor este greșită?”
84. Sau: „Cum poate fi explicată această *nouă sfințenie* a lui Dumnezeu și a Papei, atâta vreme cât Papa îngăduie ca, în schimbul banilor, un om neevlavios și vrăjmaș al lor să cumpere ieșirea din Purgatoriu a unui suflet evlavios față de Dumnezeu, dar nu îl eliberează mai degrabă pe acesta din iubire curată, văzând nevoia acelui suflet evlavios și iubit?”
85. Sau: „De ce se mai cer bani acum pentru plata vechilor canoane ale penitențelor, care au fost abrogate și sunt moarte, banii cerându-se ca și când ele ar continua să fie valabile și în vigoare?”
86. Sau: „Dacă Papa este mai bogat decât Crassus [un bogătaș vestit], atunci de ce nu construiește Biserica Sfântul Petru din propriii bani, în loc să o construiască din banii sărmanilor credincioși?”
87. Sau: „De ce anume mai are nevoie Papa să-i ierte pe cei care, prin pocăință desăvârșită, au deja dreptul la deplina iertare și răscumpărare?”
88. Sau: „Ce binecuvântare mai mare ar putea să vină asupra Bisericii, dacă Papa ar face de o sută de ori pe zi lucrul pe care îl face acum o dată și dacă i-ar acorda fiecărui credincios această iertare și împărtășire?”
89. Sau: „Dacă ar căuta mântuirea sufletelor prin iertarea acordată de el, și nu să obțină banii enoriașilor, de ce atunci mai suspendă Papa indulgențele și iertările acordate în trecut și le declară nule, dacă acestea au o putere egală celor de azi?”
90. A respinge numai prin forță aceste argumente și obiecțiuni ale necredincioșilor și a nu le rezolva, prin prezentarea adevărului, conduce la expunerea Bisericii și a Papei la batjocura vrăjmașilor lor și a-i face nefericiți pe creștini.
91. De aceea, dacă iertările au fost predicate în conformitate cu intenția și opinia Papei, [în temeiul adevărului], atunci toate aceste întrebări ar fi rezolvate imediat, ba chiar ele nici nu ar fi apărut.
92. Așadar, să dispară toți acei profeți care îi spun poporului lui Hristos: „Pace, pace”, când nu este nici o pace!
93. Binecuvântați să fie toți acei profeți care îi spun poporului lui Hristos: „Crucea, crucea”, când nu este nici o cruce!
94. Creștinii să fie îndemnați să fie sânguincioși în a-L urma pe Hristos, Capul lor, prin cruce, moarte și iad [persecuție].
95. Astfel, ei să fie plini de nădejde cu privire la intrarea în Ceruri mai degrabă prin multe suferințe, decât printr-o falsă pace.